

Mötesbok: Extra Socialnämnden (2025-12-10)

Socialnämnden

Datum: 2025-12-10

Plats: Digitalt sammanträde

Kommentar:

Dagordning

Beslutsärenden

115 Kallelse och dagordning	3
116 Lagen om valfrihetssystem, LOV, remissvar	4

Denna behandling '115 Kallelse och dagordning' har inget tjänsteutlåtande.

Tjänsteställe/handläggare

Socialförvaltningen
SF Central administration
Carina Lind
E-post: Carina.Lind@oskarshamn.se
Tel:

Beslutsinstans
Socialnämnden

Lagen om valfrihetssystem, LOV, remissvar

Förslag till beslut

Kommunfullmäktiges beslut 2021-12-06 § 186 upphävs.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2025-11-24 att återremittera ärende, beslut om att upphöra med tillämpning av Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom hemtjänsten § 115 till kommunstyrelsen med följande motivering/uppdrag:

Ärendet återremitteras till kommunstyrelsen för att de beskrivna ekonomiska vinster med förslaget ska utredas ytterligare.

Kommunstyrelsens presidium beslutade 2025-11-27 att överlämna det återremitterade ärendet till socialnämnden för yttrande.

Kompletterande uppgifter

Ekonomi

Hemtjänst i egen regi stämplar i snitt cirka 70 procent av beviljad schablontid. När privat utförare stämplar 100 procent av den beviljade schablontiden är hemtjänsten i privat regi cirka 30 procent dyrare än hemtjänst i egen regi. Schablontidens intention är att användas utifrån behov, förändrade behov eller dagsform hos brukaren som kan, inom schablontiden, generera mer eller mindre insatstid.

Räkneexempel:

Brukare med 20 schablontimmar i veckan	
En snittberäkning av ersättningsnivå för utförda timmar: 497 kronor i timmen	
70 procent utförd tid, 14 timmar	6 958 kronor i veckan
100 procent utförd tid, 20 timmar	9 940 kronor i veckan
Kostnaden ökar med 30 procent, 2 982 kronor i veckan.	
Ca 155 000 kronor dyrare per brukare och år.	

Overheadkostnader

Av ersättningsnivå med 497 kronor utgör overheadkostnader med ca 60 kronor i timmen.

Kommunen betalar både kommunens och utförarens overheadkostnader eftersom ersättningen till LOV ska ersätta:

- Ledning
- Administration
- IT system
- Kvalitetsarbete
- Personalansvar
- Lön- och ekonomihantering

Om LOV utgör ca 50 000 timmar betalar Oskarshamns kommun ca 5 miljoner kronor extra per år. Avvecklingen innebär därför att vi förhindrar dessa kostnadsökningar innan de uppstår.

Administration

Område	Uppskattad kostnad per år
Administration - Avtal - LOV samordning	150 000 kronor
Kvalitetsuppföljning - Delår och helår - Oannonserade kontroller	100 000 kronor
Välfärdsbrottsarbete kopplat till LOV	50 000 kronor
Juridik - Riskbedömningar - Avvikelsehantering	30 000 kronor
Övergripande kommunal overhead	80–150 000 kronor
Summa 400–500 000 kronor per år	

Vid avveckling kan inte kostnaden sparas bort i kronor och ören. Avvecklas LOV upphör den administrativa överbelastningen och resurser kan omfördelas till mer prioriterade uppgifter.

Kvalitet - och brukarperspektiv

Egenkontroller för egen regi kompletteras med vårt gemensamma uppdrag och kollegialt lärande. Insyn sker naturligt via gemensamma verksamhetssystem, arbetsprocesser och samverkansgrupper. Privat utförare kan endast kontrolleras via egenkontroller vilket anses vara bristfälligt för att säkerställa kvalitet för brukaren. Kommuner får inte kontrollera en privat utförare på annat sätt utöver de dokumenterade egenkontroller av verksamheter i egen regi, den naturliga insynen fattas för helhetsbilden för att säkerställa kvalitet för brukaren samt insyn för välfärdsbrottsarbete kopplat till LOV.

Konsekvenser för barn och unga

Socialförvaltningens områden arbetar utifrån invånarens perspektiv och utifrån barn och ungas bästa. Förslag till beslut påverkar inte barn och unga.

Cecilia Wahlström
Socialchef

Carina Lind
Verksamhetsutvecklare stab

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande 2025-12-03

Skickas till

Kommunstyrelsen

§ 114

Dnr KS 2025/000717-2

Beslut om att upphöra med tillämpning av Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom hemtjänsten

Kommunfullmäktiges beslut

Ärendet återremitteras till kommunstyrelsen för att de beskrivna ekonomiska vinsterna med förslaget ska utredas ytterligare.

Ärendet

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige, genom beslut 2025-09-24, § 80, att upphäva tidigare beslut i kommunfullmäktige 2021-12-06 § 186 om att införa LOV inom hemtjänsten.

Bakgrund

Lagen om valfrihet, LOV, (2008:962) infördes i Sverige den 1 januari 2009. Kommunen har enligt kommunallagen rätt att själv besluta om att tillämpa eller inte tillämpa LOV. Oskarshamns kommun har tillämpat valfrihetssystemet inom hemtjänsten sedan beslut togs i kommunfullmäktige i december 2021. Systemet har införts med målet att stärka brukarens valfrihet och inflytande över vem som utför hemtjänsten.

Att Oskarshamns kommun har tillämpat LOV innebär att den som fått ett beslut om hemtjänst i Oskarshamns kommun har haft rätt att välja vem som utför hemtjänsten, bland de leverantörer som kommunen har godkänt och tecknat avtal med. Sedan uppstarten har ett begränsat antal privata utförare anslutit sig, och kundunderlaget har varit lågt. I maj 2025 var två privata utförare valbara, med totalt åtta brukare med pågående insatser.

Socialnämndens utredning i ärendet

Socialnämnden beslutade i februari 2025 om att ge förvaltningen i uppdrag att följa upp LOV. I juni 2025 beslutade nämnden att ge socialchefen i uppdrag att färdigställa översynen. Uppdraget innefattade att lämna en konsekvensbedömning utifrån perspektiven ekonomi, kvalitet, brukarperspektiv och administration, samt att lämna förslag till ett eventuellt avvecklingsbeslut. Förslaget om att avveckla LOV är en del av socialnämndens åtgärdsplan för budget i balans.

Uppföljningen finns presenterad i bilaga Uppföljning av valfrihetssystem LOV, Lagen Om Valfrihet, i hemtjänst. Som bilaga finns också en utredning från Vetlanda kommun som referenskommun samt en redovisning av hur arbetsprocessen har sett ut. I socialnämndens beslut framgår också en konsekvensbedömning av avveckling av LOV där också risker med att avveckla LOV framgår.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis lyfter socialnämnden i konsekvensbedömning och utredning följande anledningar till att avsluta tillämpningen av LOV i hemtjänsten;

- Låg efterfrågan och begränsat kundunderlag: Antalet brukare som valt privata utförare är mycket lågt, vilket gör att systemet inte uppfyller intentionen att främja valfrihet eller stimulera företagande.
- Höga administrativa kostnader och resurskrävande hantering: Förvaltningen upplever att det krävs mycket tid och resurser för att hantera samarbetet med privata utförare, särskilt kring uppföljning, fakturakontroller och kvalitetssäkring.

Justerarsignaturer

Utdragsbestyrkande

- Bristande följsamhet till krav i förfrågningsunderlaget: Uppföljningar har visat att privata utförare inte alltid uppfyller krav på dokumentation, genomförandeplaner och kollektivavtal.
- Ekonomisk ineffektivitet: Hemtjänst i privat regi har visat sig kunna vara cirka 30 procent dyrare än kommunal hemtjänst, främst på grund av full stämpling av schablontid.
- Begränsade kontrollmöjligheter: Kommunen har svårt att genomföra tillräckliga kontroller av privata utförare, vilket påverkar möjligheten att säkerställa kvalitet och patientsäkerhet.
- Risker kopplade till välfärdsbrottslighet: Erfarenheter från andra kommuner, såsom Vetlanda, visar att systemet kan missbrukas, vilket ytterligare motiverat en översyn.

Socialnämnden lyfter också ett antal risker med att avveckla tillämpningen av LOV, enligt följande;

- Sämre möjligheter för stimulans till företagande i Oskarshamns kommun
- Minskad konkurrens för möjligheten till ökad kvalitet
- Självbestämmande och möjligheten till valfrihet att kunna välja en privat utförare försvinner

Konsekvenser för barn och unga

Beslutet bedöms inte innebära några särskilda konsekvenser för barn och unga.

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen föreslår 2025-11-04 § 212 att kommunfullmäktige bör besluta enligt följande.

1. Oskarshamns kommun ska inte längre tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) inom hemtjänstverksamheten.
2. Socialnämnden ges i uppdrag att vidta åtgärder för att avveckla det befintliga valfrihetssystemet enligt LOV inom hemtjänstverksamheten, inklusive uppsägning av avtal med externa utförare i enlighet med gällande avtalsvillkor.

Dagens sammanträde

Rolf Lindström (M), Lena Fyhr (V), Fredrik Jonasson (V) och Robin Hanzl (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Rebecka Englund (KD) yrkar i första hand att ärendet ska återremitteras och i andra hand avslag till kommunstyrelsens förslag.

Magnus Larsson (C), Leif Axelsson (SD), Mathias Karlsson (KLP) och Pontus Welin (L) yrkar avslag till kommunstyrelsens förslag.

Ordförande ställer proposition på yrkandet om återremiss och finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag. Votering begärs och följande propositionsordning godkänns: Den som röstar för att ärendet ska avgöras idag röstar ja, den som röstar för återremittering av ärendet röstar nej.

Med 30-ja röster mot 15 nej-röster har kommunfullmäktige beslutat att ärendet ska återremitteras.

Beslutsunderlag

KS 2025-11-04 § 212
Tjänsteutlåtande, kansli- och utvecklingsenheten

Justerarsignaturer

Utdragsbestyrkande

SN 2025-09-24, § 80 med tillhörande bilagor

Skickas till

För åtgärd

Socialnämnden

Voteringsresultat

Ledamöter	Parti	Ersättare	Ja	Nej	Avst	Frånv
Andreas Erlandsson	(S)		X			
Anita Hultgren	(S)		X			
Anton Sejnehed	(S)		X			
Laila Naraghi	(S)		X			
Sami Durmishi	(S)	Jerry Mohs	X			
Marie Holmgren	(S)		X			
Rickard Bäck	(S)	Sofia Gerhardsson	X			
Yvonne Bergvall	(S)		X			
Jonas Brorsson	(S)	Tomas Oscarsson	X			
Catrin Alfredsson	(S)	Kerstin Johnsson	X			
Peter Wretlund	(S)		X			
Patrik Wahlström	(S)		X			
Elvis Prakatur	(S)		X			
Elin Sejnehed	(S)		X			
Joakim Rylin	(S)		X			
Frida Bergvall	(S)		X			
Lucas Lodge	(M)		X			
Rolf Lindström	(M)		X			
Connéelia Lundin	(M)	Claes Thunberg	X			
Emil Jörgensen	(M)		X			
Ylva Alexandersson	(M)	Kerstin Möller	X			
Ann-Charlotte Pernius	(M)					X
Stefan Pettersson	(M)		X			
Berndt Karlsson	(M)		X			
Robin Hanzl	(M)		X			
Pasquale Razzano	(M)		X			
Mattias Bäckström Johansson	(SD)	Urban Löthman		X		
Leif Axelsson	(SD)			X		
Johanna Bäckström Wörmke	(SD)	Anders Christersson		X		
Jan Johansson	(-)			X		
Marko Raiskio	(-)			X		
Chahanna Olsson	(SD)					X

Justerarsignaturer

Utdragsbestyrkande

Ledamöter	Parti	Ersättare	Ja	Nej	Avst	Frånv
Anders Svensson	(-)					X
Peter Bohman	(SD)			X		
Marie-Louise Svensson	(SD)					X
Daniel Lundgren	(SD)			X		
Leif Christoffersson	(SD)			X		
Lena Granath	(V)		X			
Lena Fyhr	(V)		X			
Fredrik Jonasson	(V)		X			
Mats Rydman	(V)		X			
Ingemar Lennartsson	(KD)			X		
Rebecka Englund	(KD)			X		
Per Tingström	(KD)	Margareta Sjögren		X		
Charlotte Sternell	(C)			X		
Magnus Larsson	(C)			X		
Mattias Karlsson	(KLP)			X		
Linda Alakangas	(KLP)			X		
Pontus Welin	(L)		X			
Summa			30	15	0	4

Justerarsignaturer

Utdragsbestyrkande